

Dokuz'uncu kafkas firka'sı kumandan'lığı 1332

Zarfın Adres Kısmı

:
Sûriye Vilâyet'ine
gidecekdir
Havran Sancağı Bidâyet
Muhakeme'si Cezâ
Reis'i Mardin
Eşrâf'ından Kerem Zâde

Sa'adet'lu Emîn Beğ Efendi Hazret'lerine takdîm

Damga; "ma'mûret el azîz 2 // MAMOURET-UL-AZIZ 2" [Av-B]

Mühür; "dokuz'uncu kafkas firka'sı kumandan'lığı 1332" [Xr-D]

Bu askerî mühür'den anlaşılabilceği gibi; mektub'u yazan kişi o sıra'da Erzincan'ın Refâhiye ilçe'sinin yaklaşık 18 km doğu'sunda bulunan Melik Şerîf (bu gün Yurt Başı) kasaba'sında konuş'lanmış olan bu Tümen efrâd'ından olsa gerek'dir. Zarf güney'e, Sûriye taraf'ına gideceği için Elazığ'a gönderilmiş.

Zarfın arka Yüzü

Alay 17[,] Tabur 9[,]
Kafkas 2. Bölük
Takım Zâbit'i Kâmil
Efendi taraf'ından
virilmiştir

Kıymet'li bir askerî posta târih'i numûne'si hakîkaten. Arka taraf'da ki yazılanlar da zâten durum'u çok eyi açıklıyor. Şöyle ki; 1916 sene'sinin bahar ve yaz ay'larında büyük meşakkat ve çok ağır kayıplar ile Erzincan batı'sında zor'luk ile durdurulan yaklaşık 100, 000 kişilik Rus Ordu'su kış'lık mevki'lerinde konuşlandıkları sıra'da; bir sene sonra tekrar başlayacak olan savaş'lara bir hazırlık olmak üzere Osman'lı 3. Ordu'su da bir takım düzenleme'lere gitmiş idi. Bu yeni yapılanma'nın en mühim unsur'u, kimi'si tabur büyük'lüğüne düşmüş olan bâzı Tümen'leri lağv'ederek yeni birlik'ler kurmak olmuş; böyle'ce 5., 9., 10. ve 11. Kol Ordu'lar bir kademe düşürülerek Kafkas Fırka'ları yapılmış ve bunlara lağv'edilen bir çok eski Piyâde Fırka'sı Alay seviye'sinde bağlanmış idi. Bu yeni düzenleme'nin emir târih'i 05.11.16 gün'üdür

Zarf'ın arka'sında yazılı olan "Alay 17[,] Tabur 9[,] Kafkas 2. Bölük Takım Zâbit'i Kâmil Efendi taraf'ından virilmiştir" ibâre'si bu durum'u çok güzel açıklıyor. Bu târih'de Gercanis'e (i.e. Refâhiye) çekilmiş olan 17. Piyâde Fırka'sı; 1914-1915 Sarı Kamış fâciâ'sı ile 1916 Erzerum ve Erzincan müdâfa'a'ları sıra'sında çok büyük kayıplara uğramış ve Tabur seviye'sine inmiş bir Tümen'imiz olarak hemen 18. km yakın'ında Melik Şerîf'de konuşlanmış olan 9. Kol Ordu, 9. Kafkas Fırka'sı hâl'ine gel'ince; o da bu yeni Tümen'e Alay olarak bağlanmış idi. Verdiğimiz kayıpların ne derece'de olduğunu anlayabilmek için bir Tümen'in 3,000, bir Tabur'un 300 kişi olduğunu hatırlamak yeter'lidir sanırım. Bütün bu azîz Şehîd'lerimizin mekân'ları hep Cennet olsun dilerim Yüce Tanrı'dan.

Anlaşılan bu zarf'ı yazan "Kâmil Efendi" mektub'unu Refâhiye'de posta'ya "virmiş" ve Melik Şerîf'de 9. Kafkas Fırka'sı karargâh'ında mühür'lendikten sonra Elazığ'a doğru yol'a çıkmış. Bura'da dikkat edilmesi gereken nokta, yabancı'ların ve onlara özenen yer'li filatelist'lerimizin pek sevdiği "askerî sansür mühr'ü" konu'sunun, çoğu yer'de olduğu gibi bura'da da geçer'li olmadığı konu'sudur. Zirâ büyük bir bölüm'ü koparılan pul'un üzerinde kalan "**dokuz'uncu kafkas fırka'sı kumandan'lığı 1332**" mühr'ü bir posta unsur'u olarak kullanılmıştır. Çün ki Melik Şerîf'de bizim bir posta hâne'miz hiç olmamıştır.

Belki bu zarf ile ilgili olmasa da bir küçük ilâve'de bulunmak istiyorum. Enver Paşa'nın masa baş'ında hazırladığı harekât plan'ına göre 1914-1915 kış'ında yaz'lık üniforma'lar ile başlatılan hücum'da kaybedilen yaklaşık 60,000 veyâ 90,000 kişilik kuvvet'imiz ara'sında 9. Kol Ordu'muzun bütün karargâh'ı da var idi. Kamu oy'unu karşı'sına almak istemeyen Enver Paşa taraf'ından Erzerum'a döner dönmez âl el acele tekrar kurdurulan bu Kol Ordu ve genel anlam'da Ordu'muzun baş'ına gelen felâket basın'dan bile giz'lenmiş olsa da; Türk Ordu'su bu yaşananları hiç bir zaman unutmamış ve 9. Kol Ordu'nun yer'ini alan 9. Kafkas Fırka'sınının 1918 bahar'ında başlatılan genel ta'arruz'da Sarı Kamış'a giren ilk birlik olması hassaten sağlanmış idi.

Osman Levend